

KINNITATUD

Rannu Kooli direktori

08.12.2025

käskkirjaga nr 6

RANNU KOOLI LASTEAIA ÕPPEKAVA

Sisukord

1.Üldsätted	4
2.Lasteaia eripära.....	4
3.Õpikäsitus ning õpi- ja kasvukeskkond	4
3.1.Õpikäsitus	5
3.2.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	6
3.3.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus	6
3.3.1. Õppeperiood	6
3.3.2. Lasteaia aasta tegevuskava.....	6
3.3.3. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise üldpõhimõtted	7
3.3.4. Rühma aasta tegevuskava	11
3.3.5. Rühma nädalaplaan.....	11
3.3.6. Muusika- ja liikumistegevuste kavandamine ja läbiviimine	12
3.3.7. Õppekäikude korraldus	13
3.3.8. Huvi- ja loovtegevus	13
3.3.9. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse dokumendid	14
4.Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted.....	14
5.Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused	15
5.1. Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused	15
5.1.1. Üldoskused	15
5.1.2. Mänguoskused	16
5.1.3. Tunnetus- ja õpioskused.....	16
5.1.4. Sotsiaalsed oskused.....	17
5.1.5. Eneseregulatsiooni oskused.....	18
5.2. Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused	19
5.2.1. Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused	19
5.2.2. Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	19
5.2.3. Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	21
5.2.4. Valdkond <i>Matemaatika</i>	22
5.2.5. Valdkond <i>Kunst</i>	23
5.2.6. Valdkond <i>Muusika</i>	24
5.2.7. Valdkond <i>Liikumine</i>	24
6.Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks	25
6.1.Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted	25

6.2.Meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks ning dokumenteerimine	26
6.3.Lapse arengumapp.....	27
6.4.Lapse arengu toetamiseks läbiviidav arenguvestlus	28
6.5.Lapse koolivalmiduse hindamine	28
6.6.Lapse arengu toetamine	28
6.7.Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine	30
6.8.Varajane sekkumine	31
6.9.Tugispetsialistid.....	31
7.Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus	32
7.1.Vanematega tehtava koostöö põhimõtted.....	32
7.2.Vanematega tehtava koostöö korraldus	32
8.Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	33

1. Üldsätted

Lasteaia õppekava on kehtestatud alusharidusseaduse § 7 lõike 4 ja alushariduse riikliku õppekava § 2 lõike 1 alusel.

Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument.

Lasteaia õppekavas esitatakse:

1. lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid;
2. õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja põhimõtted;
3. õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted;
4. kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused;
5. lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks;
6. vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus;
7. õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Lasteaia eripära

Rannu lasteaia moto: „Õpime mängides ja avastame uurides“

Rannu lasteaia eripäraks on looduskeskne lähenemine ja unikaalne asukoht. Asudes Võrtsjärve läheduses, saavad lapsed igapäevaselt nautida kaunist ümbrust. Rannu lasteaed on lastesõbraliku mängu- ja õpikeskkonnaga, lapsest ja tema eripäradest lähtuv ning peredega koostööd tegev haridusasutus. Lasteaia läheduses on vana mõisapark, aiamaad, mets, maantee, veekogu, seikluspark ja põllud. Lasteaia hoovialal on väike õppeaed - viljapuud, marjapõõsad, kõrgpeenrad, et lapsed saaksid endale ise toitu kasvatada ning õpiksid taimede eest hoolitsema. Samuti on õuealal liiklusrada, tunnetusrada, seiklusrada, mängualad ja õpperada. Kõik see kokku võimaldab pakkuda huvitavaid ja tähenduslikke vaatlusi ja õppekäike ning tutvustada ümbritsevat keskkonda. Märksõnaks on mänguline õppimine läbi avastamise, uurimise ja katsetamise, õpetamine läbi positiivse eduelamuse ehedas keskkonnas. Oluliseks peame erinevate meelte rakendamist, lapse usaldamist õppijana ning avastamisrõõmu ja iseseisvuse toetamist, teadmiste vastuvõttu, mis sisaldab valikuid, tundeid ja tõlgendamist.

3. Õpikäsitus ning õpi- ja kasvukeskkond

3.1. Õpikäsitus

- 3.1.1. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis. Õppimist käsitatakse väljundipõhiselt, väärtustades õppeprotsessi ning rõhutades muutusi lapse käitumises, teadmistes, hoiakutes ja oskustes.
- 3.1.2. Õppe- ja kasvatustegevus on tervik, mille organiseerimisel võetakse arvesse lapse:
- füüsilist, kognitiivset, emotsionaalset ning sotsiaalset arengut ja võimeid;
 - kultuurilist ja keelelist tausta;
 - huvisid ja vajadusi.
- 3.1.3. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, võimaldatakse teha valikuid ning julgustatakse tehtut analüüsima. Väärtustatakse lapse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust. Lapsega tegelevate täiskasvanute ülesanne on olla lapse arengu suunaja, toetaja ja juhendaja ning kujundada lapse arengut toetav keskkond.
- 3.1.4. Toetatakse õppijakesksust, lapse enda initsiatiivi, valdkondade lõimimist, koostööoskust, loovust, eneseväljendusoskust ja probleemi lahendamise oskust.
- 3.1.5. Kujundatakse terviklikku isiksust läbi aktiivse tegutsemise, osalemise, ühistevõime, koostöö, suhtlemise, teistega arvestamise (sotsiaalne tasand). Mõtestatud tegevuste kaudu toetatakse seoste kujunemist, arusaamist (mõtlev tasand), kõigi meeltega kogemist, emotsioonide tundmist ja nende sobilikku väljendusviisi, väärtuskasvatust ning üldtunnustatud käitumisnorme.
- 3.1.6. Õppimisel väärtustatakse keskkonda, mis on elulähedane ning lapse elus tähenduslik. Laps märkab, uurib ja kogeb ümbritsevat keskkonda läbi mängu ning igapäevatoimingute. Lapsel kujuneb arusaam tervise ja looduse hoidmise tähtsusest ning eetilise käitumisest, ta saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna ning suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja säästvalt. Ise tehes, kogedes ja läbi elades on tunne ehe ning teadmine püsiv.
- 3.1.7. Toetatakse lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut kodu ja lasteasutuse koostöös.
- 3.1.8. Laps väärtustab eesti kultuuritraditsioone, kuulab ja kasutab keelt nii kõnes kui ka kirjas aktiivselt õppe- ja kasvatustegevustes ning igapäevatoimingutes, väärtustab teiste kultuuride eripärasid.

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

3.2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- tagatakse igale lapsele eduelamus;
- toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostööine õhkkond;
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ning teisi aktiivset õppimist ja loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ja arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutusolukordades;
- kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.
- kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamisse ja tema potentsiaali avaldumisse.

3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus

3.3.1. Õppeperiood

- Lasteaias korraldatakse õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab kalendriaasta 1. septembril ja kestab järgneva kalendriaasta 31.augustini.
- Aktiivne õppeperiood toimub kalendriaasta 1. septembrist järgneva kalendriaasta 31. maini.
- Suveperioodil 1. juunist kuni 31. augustini toimuvad õpitut kinnistavad tegevused, kus põhirõhk on mängulistel ja laste liikumisaktiivsust toetavatel tegevustel.

3.3.2. Lasteaia aasta tegevuskava

- Lasteaia aasta tegevuskava koostatakse 1. septembriks ning selles kavandatakse aasta teema, eesmärgid, tegevused, ühisüritused, nende elluviimise ajakava ja vastutajad. Tegevuskava teise poolaasta tegevused täpsustatakse teise poolaasta alguses.

- Lasteaia õppeaasta temaatika, sisu ja eesmärgid kinnitab direktor, olles teinud eelnevalt koostööd pedagoogilise personaliga. Temaatika toetab lasteaia üldesmärkide elluviimist, arvestades laste huvisid.
- Ürituste planeerimisel lähtutakse lasteaia traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest, aasta teemast ning nädalateemadest. Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan koostatakse iga õppeaasta alguses.

3.3.3. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise üldpõhimõtted

- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.
- Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muuhulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi *dokumenteeringimine*). Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitletus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised).
- Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõimimuga, tegevusteks vajalike vahenditega ning õpetajate, abiõpetajate ja tugispetsialistide kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisse. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.
- Nädalateemast lähtuvate tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse kõiki tegevusliike.
- Õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad. Teemade planeerimisel võetakse aluseks rahvakalender, aastarütm, kirjandustegelased, laste huvid ning lasteaia traditsioonilised üritused. Rühma tegevuskava lõimitakse muusika- ja liikumisõpetuse kavaga.

- Laps viibib võimalikult palju värskes õhus.
 - Laste päevakavasse on planeeritud õueaeg 1–2 korda päevas (üldjuhul vähemalt 1–1,5 tundi korraga).
 - Rühmaõpetaja, abiõpetaja ja liikumisõpetaja viivad õuealal läbi liikumis- ja osavusmänge.
 - Liikumistegevused on võimalusel õues.
- Õppe- ja kasvatusprotsessis lähtutakse järgmistest valdkondadest:
 - mina ja keskkond;
 - keel ja kõne;
 - matemaatika;
 - kunst;
 - muusika;
 - liikumine.
- Õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel arvestatakse ülemajaliste üritustega:
 - tarkusepäev;
 - mihklipäev;
 - spordipäev/spordinädal
 - isadepäev;
 - jõuluaeg;
 - lasteaia sünnipäev;
 - vastlapäev, kadripäev, mardipäev
 - vabariigi aastapäev;
 - emakeelepäev;
 - jüripäev;
 - emadepäev.
- Õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel arvestatakse, et oleks kasutatud järgmised tegevusliigid:
 - 1) mina ja keskkond
 - vaatlustes osalemine
 - õppekäikudel osalemine
 - arutlemine, vestlemine
 - katsete tegemine
 - mudelite, plaanide koostamine
 - ehitismängude mängimine

- laste teatmeteoste kasutamine jm

2) keel ja kõne

- lastekirjanduse ettelugemine
- luuletuste päheõppimine
- laste jutustamine
- lavastusmängude mängimine
- nukumängude mängimine
- sõna- ja häälikumängude mängimine
- vestlemine
- situatsioonimängude mängimine
- tähtede nimetuste tundmaõppimine
- sõna häälimine
- häälikute asukoha ja pikkuse määramine
- tähemängude mängimine
- tähtede ladumine sõnadeks
- suurtrükitähtede kirjutamine
- mustrite joonistamine
- värviraamatute värvimine
- raamatute uurimine
- lausete koostamine
- sõnade lugemine jm

3) matemaatika

- esemete, nähtuste ja omaduste võrdlemine
- hulkade ja suuruste võrdlemine
- sorteerimine, järjestamine, mõõtmine
- liitmine, lahutamine
- matemaatiliste jutukeste koostamine
- täringumängude mängimine
- loto-, doomino- ja mosaiikmängude mängimine jm

4) kunstitegevused

- joonistamine erinevate vahenditega (pliiats, pastell jm)
- maalimine erinevate värviliikidega (akvarell, guašš jm)

- voolimine mitmesugusest materjalist (savi, liiv, taigen, plastiliin, lumi jm)
- meisterdamine mitmesugusest materjalidest
- trükkimine
- kleepetöö
- mustrite kujundamine paberist ja looduslikust materjalist
- muusikaliste muljete visuaalne kujutamine jm

5) muusikalised tegevused

- laulmine
- muusika ja loodushäälte kuulamine
- laulumängude mängimine
- fantaasialiikumine
- rütmiline liikumine
- rütmimängude mängimine
- tantsimine
- rütmipillidel ja lihtsatel viisipillidel mängimine jm

6) liikumistegevused

- matkiv, süžeeline ja fantaasiavõimlemine
- põhiliikumiste harjutamine
- pallimängimine
- liikumismängude mängimine
- sportmängud
- matkamine
- kelgutamine jm

• Õppe- ja kasvatustegevuse vormid:

- õppimine läbi mängu;
- individuaalsed tegevused;
- rühmategevused;
- õppimine läbi avastamise ja uurimise.

Õpetajad viivad läbi laste arengu hindamise, millesse kaasatakse vajadusel sotsiaalpedagoog, logopeed ja juhtkonna esindaja. Arutelul selgitatakse välja individuaalse arenduskava vajadus.

3.3.4. Rühma aasta tegevuskava

3.3.4.1. Rühma meeskond koostab iga õppeaasta alguseks määratud ajaks rühma aasta tegevuskava ja esitab selle infosüsteemis ELIIS.

3.3.4.2. Tegevuskavas esitatakse:

- rühma iseloomustus: rühma koosseisuline ülevaade ja laste oskuste üldine tasemekirjeldus, mis tugineb eelmisel õppeaastal tehtud laste arengu ning õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi hindamisele;
- rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted ja korraldus;
 - lasteaia õppeaasta eesmärke arvestades koostatakse rühma eesmärgid ja nende täitmiseks vajalikud tegevused. Lähtutakse eelmise õppeaasta tegevuse analüüsist ja rühma laste arengutasemest;
 - rühma õppe- ja kasvatustöö põhimõtted: rühma metoodilised põhimõtted, rühma õpikeskkonna kujundamise põhimõtted;
 - planeeritud õppetegevuste plaan (lõimitud tegevused rühmas, muusika, liikumise ajaline jaotus);
 - õppeaasta nädalateemad;
 - laste arengu hindamise põhimõtted: kirjeldus, individuaalne töö lastega (erivajadustega laste toetamine, kakskeelsed lapsed, andekad lapsed);
- lastevanematega koostöö põhimõtted ja plaan;
- rühma- ja ühisürituste kava.

3.3.4.3. Rühma aasta tegevuskava tutvustatakse lapsevanematele õppeaasta alguses rühma vanemate koosolekul.

3.3.4.4. Rühma tegevuskava on ajas muutuv dokument. Lasteaiaõpetajal on õigus tegevuskavas nädalateemasid, ainekavades püstitatud eesmärke kuude lõikes vahetada. Muudatused kajastatakse infosüsteemis ELIIS rühmapäevikus. Tegevuskavad koostatakse infosüsteemis ELIIS, võttes aluseks lasteaia tegevuskava koostamise nõuded.

3.3.4.5. Õppeaasta lõpus koostavad rühmad oma tegevuskavade analüüsi.

3.3.5. Rühma nädalaplaan

- Õpetaja kavandab valdkonna *Mina ja keskkond* põhjal õppe- ja kasvatustegevusi siduvad nädalateemad.
- Nädalateemadega seotakse kõigi teiste valdkondade õpetuse sisu, mida samal perioodil õppe- ja kasvatustegevustes käsitletakse.

- Rühma nädalaplaani koostavad õpetajad järgmise nädala kohta eelneva nädala reedeks.
- Nädalakavas tuuakse välja kavandatava nädala
 - teema,
 - eesmärgid (valdkondadest ja üldoskustest lähtuvalt),
 - õppesisu ja -tegevused valdkondade kaupa,
 - õppekäigud ja üritused,
 - lastekirjandus, õppekirjandus ja -materjalid.
- Rühma meeskonnad koostavad vastavad kavad omavahelises koostöös, arvestades eelmise nädala kokkuvõtet, laste huvisid ja individuaalseid arenguvajadusi.
- Iga nädala alguses esitavad rühma õpetajad infosüsteemis ELIIS nädalaplaani lapsevanematele tutvumiseks.
- Õpetaja kannab infosüsteemi ELIIS rühma õppe- ja kasvatustegevuse päevikusse läbiviidud õppe- ja kasvatustegevused iga tööolnud vahetuse lõpuks.

3.3.6. Muusika- ja liikumistegevuste kavandamine ja läbiviimine

- Muusika- ja liikumisõpetaja koostavad iga õppeaasta alguseks määratud ajaks valdkonna aasta tegevuskava.
- Muusika- ja liikumisõpetuse tegevuskavad koosnevad järgnevatest peatükkidest:
 - õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted;
 - liikumis- või muusikategevuste õppetegevuste korraldus, sh lapse arengu analüüsimise korraldus.
- Liikumisõpetaja viib rühmadega liikumistegevusi läbi lasteaia õuealal ja saalis. Lähtuvalt ilmastikust teostatakse liikumisõpetuse tegevusi võimalikult palju õues.
- Muusikaõpetaja viib rühmadega muusikategevusi läbi lasteaia saalis.
- Muusika- ja liikumistegevused lõimitakse lasteaia aasta teema ja rühma nädalateemadega.
- Tegevuskava põhjal koostavad liikumis- ja muusikaõpetajad nädalaplaanid, milles arvestatakse rühmades käsitletavat temaatikat, laste arengulist taset ja individuaalsust.
- Muusika- ja liikumisõpetaja esitavad nädala eesmärgid ja sisu infosüsteemi ELIIS.
- Õpetajal on õigus muusika- ja liikumise tegevuskavas püstitatud eesmärgid kuude lõikes vahetada. Muudatused kajastatakse õppe- ja kasvatustegevuse päevikus ELIIS.

- Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline tegevusplaan koostatakse iga õppeaasta alguses.

3.3.7. Õppekäikude korraldus

Õppekäike ja matku korraldades järgitakse järgmisi põhimõtteid:

- õppekäigu sama päeva hommikul esitab selle organiseerija kinnitamiseks
- lasteaia õppejuhile osalejate nimekirja;
- õppekäigul saadavad lapsed reeglina 2 – 3 rühma/lasteaia töötajat. Olenevalt
- õppekäigu sihtpunktist kaasatakse lastega tegelema rohkem täiskasvanuid;
- kõik õppekäigul osalejad kannavad helkurvesti ja täidavad muid looduses või
- tänaval kehtivaid käitumisreegleid;
- õppekäigu organiseerija ja osalevad õpetajad vastutavad ohutusnõuete täitmise ning laste elu ja tervise eest;
- õppekäigul kaasas viibivad lapsevanemad vastutavad oma lapse eest.

3.3.8. Huvi- ja loovtegevus

- Neli korda aastas toimuvad traditsioonilised jutuvestmisüritused:
 - rahvusvaheline ettelugemise päev (oktoobris) – rühmasisene;
 - andresepäev– eesti jutuvestmispüha (novembris) – rühmasisene;
 - emakeelepäev (märtsis) – kõik lasteaia rühmad koos;
 - rahvusvaheline lasteraamatupäev (aprillis) – kõik lasteaia rühmad koos.
- Meediakasvatus
 - Meediakasvatus lasteaias on mõeldud nii laste kui õpetajate silmaringi ning teadmiste laiendamiseks.
 - Lasteaias on meediakasvatus lõimitud erinevate õppe-ja kasvatusetegevuste valdkondadega.
 - Meediakasvatuse läbiviimiseks kasutatakse lasteaias arvuteid (sh internet), videoprojektorit, võimendit, fotoaparaati. Õppevahenditena leiavad kasutust õppefilmid.
- Meediakasvatuse sisu:
 - avardada laste maailmapilti
 - erinevate meediavahendite ja nende olemuse tutvustamine lastele
 - vestlused ja arutelud meedia teemadel
 - meedias valitsevatele ohtudele tähelepanu juhtimine
 - õppefilmide vaatamine.

3.3.9. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse dokumendid

3.3.9.1. Rühmaõpetajate poolt täidetav dokumentatsioon.

- Rühma õppeaasta tegevuskava.
- Rühma õppe- ja kasvatustöö päevik ELIIS-is (iga päev).
- Lastevanemate koosolekute/ümarlaudade protokollid. Lastevanemate koosolek toimub 1–2 korda aasta jooksul. Õppeaasta alguse esimesel koosolekul valitakse hoolekogu liige.
- Laste arengumapid (täidetakse õppeaasta jooksul).
- Laste arengu kirjeldus (1 kord õppeaastas).
- Lapse mängu vaatlus ja analüüs.
- Individuaalne arenduskava (vajadusel).
- Koolivalmiduskaardid täidetakse digitaalselt (kevad).
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse analüüs (kevad).
- Lapse arengu toetamiseks läbiviidud arenguveestluste protokoll.

3.3.9.2. Üldine õppe- ja kasvatustegevuse dokumentatsioon.

- Lasteaia tegevuskava, sh ürituste plaan.
- Rühmade tegevuskavad.
- Muusika- ja liikumisõpetuse tegevuskavad.
- Tugispetsialisti tööplaan.
- Õppe- ja kasvatustöö analüüsid.
- Laste arengumapid.
- Õppe- ja kasvatustöö päevikud ja plaanid ELIIS-i keskkonnas.
- Koolivalmiduskaart.

4. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

- 4.1. Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.
- 4.2. Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.
- 4.3. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

4.4. Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.

4.5. Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lasteaeda.

5. Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

5.1. Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused

5.1.1. Üldoskused

- Tulenevalt alushariduse riiklikust õppekavast eristatakse lasteaia õppekavas nelja üldoskuste rühma:
 - mänguoskused;
 - tunnetus- ja õpioskused;
 - sotsiaalsed oskused;
 - eneseregulatsiooni oskused.

- Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt.
- Omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

5.1.2. Mänguoskused

- Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:
 - suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
 - kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
 - jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
 - sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
 - kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
 - suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
 - suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:
 - suudab mängule keskenduda;
 - kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
 - rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
 - näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
 - algatab mängu ja arendab mängu sisu;
 - täidab mängudes erinevaid rolle;
 - suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
 - järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
 - tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

5.1.3. Tunnetus- ja õpioskused

- Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse: taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

- Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada: hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:
 - tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
 - suudab vastavalt oma arengutasemele huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
 - mõistab lihtsamat kõnet;
 - valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
 - väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
 - suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
 - oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
 - oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
 - suudab järgida lihtsat juhust;
 - oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:
 - suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
 - saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
 - suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
 - esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
 - oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
 - saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
 - kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
 - kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemi lahenduseks.

5.1.4. Sotsiaalsed oskused

- Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:
 - oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
 - on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
 - osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
 - saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
 - loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
 - jagab mõnikord asju ka teistega;

- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:
 - tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
 - püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
 - oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
 - teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
 - järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
 - mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
 - osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
 - suudab uudsetes olukordades toime tulla, järgides vajadusel täiskasvanu juhiseid.

5.1.5. Eneseregulatsiooni oskused

- Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kolmeaastane** laps:
 - tuleb toime vanematest eemalolekuga;
 - tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
 - suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
 - suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
 - saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
 - paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:
 - suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
 - kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
 - suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;

- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

5.2. Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

5.2.1. Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused

- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse erinevaid valdkondi.
- Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused esitatakse kuues valdkonnas:
 - 1) mina ja keskkond,
 - 2) keel ja kõne,
 - 3) matemaatika,
 - 4) kunst,
 - 5) muusika,
 - 6) liikumine.

5.2.2. Valdkond *Mina ja keskkond*

- Valdkonna *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:
 - toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
 - suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
 - suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
 - suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
 - suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
 - suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis- ning digikeskkonna erinevusi.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:
 - oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
 - oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;

- oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest;
- oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevuste ja olukordadega;
- oskab liikluses ohutult käituda;
- oskab kirjeldada tervisliku ja mitmekesise toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- oskab selgitada raha otstarvet;
- teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

5.2.3. Valdkond *Keel ja kõne*

- Valdkonna *Keel ja kõne* õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** on:
 - luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
 - luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
 - pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele, kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
 - suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lasteaeda;
 - õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
 - suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise ning oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
 - toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
 - toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:
 - tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
 - saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
 - oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
 - oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulisi detaile ning vahendada tegelaste ja enda tundeid;
 - kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
 - valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
 - oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
 - tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
 - oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;

- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:
 - mõistab tuttavalt teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet;
 - tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
 - saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiepega toetatud, ja toimib vastavalt;
 - saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
 - kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
 - suudab korrata võrdleva häälendamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
 - tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
 - oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
 - teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

5.2.4. Valdkond *Matemaatika*

- Valdkonna *Matemaatika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:
 - suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
 - suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
 - seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
 - toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:
 - oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kaht tunnust;
 - oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;

- oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , – , =;
- oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- oskab järjestada kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- oskab määrata kellaaega täistundides;
- oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- teab enamkasutatavaid raha- ja mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ning seda, kuidas ja kus neid ühikuid kasutatakse;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

5.2.5. Valdkond *Kunst*

- Valdkonna *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:
 - luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
 - toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
 - luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
 - luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
 - seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:

- oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

5.2.6. Valdkond *Muusika*

- Valdkonna *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:

- oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme ja vahendeid.

5.2.7. Valdkond *Liikumine*

- Valdkonna *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
 - rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
 - suunata lapse üld- ja peenmotoorikat, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
 - suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
 - tagada lapse liikumisoskus ja kehaliste võimete areng igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel **kuue- kuni seitsmeaastane** laps:
 - suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
 - peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
 - sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud;
 - oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
 - suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
 - oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
 - oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
 - oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
 - oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
 - oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
 - oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

6. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

6.1. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted

- Lapse arengu hindamine (edaspidi *hindamine*) on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

- Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad ja abiõpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes.
- Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguveestluse, kus
 - annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest,
 - vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes,
 - lepitakse kokku mõlema osapoolle edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
- Arenguveestluse tulemused dokumenteeritakse.
- Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.

6.2. Meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks ning dokumenteerimine

- Lapse arengu jälgimise põhiliseks ülesandeks on koguda infot lapse kohta, et selle põhjal korraldada lapse individuaalsusest ja huvidest lähtuvalt lapse igakülgset arengut soodustav õppe- ja kasvatustegevus.
- Lapse arengu hindamisel lähtutakse käesolevas õppekavas toodud lapse arengu eeldatavatest tulemustest.
- Lapse arengut hinnatakse vaatluse, vestluse, intervjuu, mängu, mitmesuguste meetodiliste materjalide, testide ja tema tööde põhjal.
- Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel jälgitakse lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut:
 - kehalise arengu hindamisel vaadeldakse keha valitsemisoskust, üld- ja peenmotoorikat, kehalist aktiivsust ning kehalise võimekuse arengudünaamikat;
 - vaimse arengu hindamisel vaadeldakse lapse psüühiliste protsesside (tajude, kujutluste, mälu, mõtlemise), tunnetustegevuste ja õpioskuste arengut ning eeldatavate arengutulemuste saavutamist;
 - sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste ning emotsionaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse

mänguuskuse arengut, iseseisvust, üldtunnustatud normidele vastavat käitumist, toimetulekuuskusi, emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust.

- Laste arengu jälgimiseks kasutab rühmaõpetaja erinevaid meetodeid:
 - laste tegevuste vaatlus ja tegevuse lühikirjeldused (5 minuti vaatlus),
 - jutustavad ülestähendused,
 - laste ankeedid,
 - arengu vaatluslehed,
 - vestlused, intervjuud,
 - testid,
 - fotod, joonistused.
- Põhiliseks laste arengu jälgimise meetodiks on vaatlus. Lapsi jälgitakse nii igapäeva toimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise metoodikat ja hindamise korda.
- Iga lapse kohta koostatakse rühmas lapse arengumapp, kuhu kogutakse lapse joonistuste näidiseid, intervjuusid, mis iseloomustavad lapse arengut. Arengumappi kogutakse materjali kogu lapse lasteaias viibimise perioodi jooksul. Arengumappi koguvad infot rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, logopeed. Samuti kasutatakse lapsevanemate abi.
- Logopeed hindab iga lapse kõne arengut õppeaasta algul.
- Lapse ja tema pere kohta kogutud info on konfidentsiaalne.
- Lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks korraldavad rühma pedagoogid vajadusel laste arengu hindamise ümarlaua, kuhu kaasatakse ka lasteaija logopeed ja juhtkonna esindaja. Ümarlaudade arutelu tulemusena selgitatakse välja ühised pedagoogilised nõudmised, individuaalse arenduskava vajadus.

6.3. Lapse arengumapp

- Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp.
- Arengumapi koostamist alustatakse lapse vastuvõtmisel lasteaeda. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa. Arengumappi täiendatakse pidevalt.
- Lapse arengumapp sisaldab:
 - tiitellehte,
 - mänguvaatlusi erinevates vanuseastmetes,
 - võimalusel õpetaja poolt üles kirjutatud intervjuusid lapsega, lapse huvitavaid ütlemissi, arvamusi ja sõnalist loomingut,

- õpetajate omavahelisel kokkuleppel lisatavaid materjale, mille kirjeldus on märgitud rühma tegevuskavas.
- Kõik lehed arengumapis peavad olema dokumenteeritud lapse nime, vanuse, kuupäeva ja teemaga.
- Arengumapp on korrektselt vormistatud. Kogu info on ühe kausta vahel.
- Arengumapis olev info on konfidentsiaalne. Lapsevanemal on õigus tutvuda lapse arengumapiga.

6.4. Lapse arengu toetamiseks läbiviidav arenguveestlus

Infot lapse arengu kohta jagab rühmaõpetaja lapsevanemale igapäevase vestluse ja planeeritud arenguveestluse käigus.

- Lapse arengu toetamiseks viib õpetaja vanemaga läbi arenguveestluse, kus
 - annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest,
 - vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes,
 - lepitakse kokku mõlema osapoolle edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
- Arenguveestluse tulemused dokumenteeritakse. Arenguveestlusel kokkulepitud edasised tegevused lapse arengu toetamiseks kinnitatakse mõlemapoolselt allkirjaga.
- Lapse arengu hindamise dokumendid on piiratud juurdepääsuga. Infot lapse arengu hindamise tulemuste kohta võib edastada lasteaia mitteseotud isikutele vaid lasteaia direktor lapsevanema kirjalikul nõusolekul.

6.5. Lapse koolivalmiduse hindamine

- Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanute selgitusi ja korraldusi.
- Koolivalmiduse kujunemist jälgitakse õpetajate, logopeedi ja sotsiaalpedagoogi poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi vältel. Jälgitakse lapse arengut õppekavas kirjeldatud üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.
- Vaatlusandmete põhjal koostatakse lapse koolivalmiduskaart, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.
- Koolivalmiduskaart koostatakse **1. maiks**.

6.6. Lapse arengu toetamine

- Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest, mille kohaselt osaleb laps õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.

- Lapse arengu toetamiseks on lasteaias määratud tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks, ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist.
- Tugiteenuste koordineerija toetab ja juhendab õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajatele ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, lasteaias pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning põhikooli ülemineku toetamiseks.
- Vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaias põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale vastav eripedagoogi, logopeedi või muu tugispetsialisti (edaspidi koos tugispetsialistid) teenus.
- Kui ilmneb lapse andekus, pakuvad õpetajad või teised spetsialistid talle lasteaias vajaduse korral lisajuhendamist.
- Lasteaed kannab andmed osutatud tugiteenuse ja teenuseosutaja kohta hariduse infosüsteemi. Lapse elukohajärgsel kohaliku omavalitsuse üksusel on lapsele ja perele vajalike tugiteenuste tagamiseks õigus töödelda hariduse infosüsteemi andmeid.
- Rühmaõpetaja ülesanne on tagada lapse võimete maksimaalne arendamine, arengu kõrvalekallete märkamine ning individuaalse arenduskava koostamine ja täitmine koostöös erialaspetsialistidega.
- Liikumis- ja muusikaõpetaja jälgivad ja analüüsivad laste arengut, kohandavad tegevusi ja keskkonda vastavalt lapse erivajadusele, suhtuvad erivajadusega lapsedesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Logopeedi töö eesmärgiks on lapse kommunikatsioonivõime: suulise ja kirjaliku kõne loome ja mõistmisoskuse ning mitteverbaalse suhtlemise parandamine ja arendamine.
- Õppealajuhataja teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest, organiseerib õpetajatele vestlusringe, teeb koostööd logopeediga.
- Direktor osaleb aruteludes, vestlusringides, võimaldab koolitusi, vajadusel muudab töökorraldust, taotleb tugisiku ametikoha, muudab rühma liiki ja vähendab laste arvu rühmas.
- Vanem jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus, teavitab lasteasutuse töötajaid (rühmaõpetajaid, direktorit) lapse erivajadustest, teeb lasteasutuse töötajatega koostööd lapse arengu toetamiseks, osaleb individuaalse arenduskava koostamisel, vajadusel pöördub spetsialistide poole.

6.7. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine

- Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest alates. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel teeb lasteaed koostööd vanemaga.
- Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- Lapsele, kellel on kohanemiskursusi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas. Kokkuleppel vanemaga võib teha lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kvasatustegevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas.
- Tuge vajava lapse hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile. Lapse individuaalse arengu jälgimise kaardil seatakse arengueesmärgid toetamist vajavates valdkondades.
- Vajaduse korral koostab rühmaõpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti ja vanemaga lapsele alushariduse riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse koostöös tugispetsialistide ning vanemaga kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest, arengueesmärkide saavutamisest ning lapse edasistest vajadustest.
- Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse vajadusel eraldi keele arengu toetamiseks mõeldud tegevuste kaudu. Vajadusel koostab rühmaõpetaja koostöös logopeediga lapsele eesti keele kui teise keele õppimiseks individuaalse tegevuskava.
- Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks. Vanemal on kohustus lasteaia ettepanekul pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole.

- Kooliväline nõustamismeeskond annab lapse arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks soovitusel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 lõike 4 alusel kehtestatud korras.
- Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus kantakse hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitus rakendada. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

6.8. Varajane sekkumine

- Varajase sekkumise eesmärgiks on kaasa aidata erivajadustega lapse võimetekohasele arengule ja toetada lapse perekonda.
- Varajase sekkumise planeerimisel ja elluviimisel arvestatakse üldpõhimõtteid:
 - individuaalne lähenemine vastavalt lapse arenguliste erivajadustele ja keskkonnale;
 - võimalustega arvestamine;
 - perekonna ja spetsialistide kaasamine meeskonnatöös;
 - lapse perekonna nõustamine ja juhendamine tegevustes oma lapsega.
- Varajase sekkumise etapid:
 - märkamine ja esialgne toetamine;
 - mahajäämuse või paremini arenenud valdkondade hindamine, täpsem vajaduste väljaselgitamine, nõustamine. Vajadusel soovitatakse lapsevanemal lapsega pöörduda eriarstide vastuvõtule;
 - lapse arengu tasemele vastav õpetus ehk sekkumine, last uurinud spetsialistide ja nõustamiskomisjoni soovitusel järgimine;
 - individuaalne arenduskava koostatakse rühmakaaslastest oluliselt erineva (3aastastel lastel üle ühe aasta, 4–7aastastel lastel üle kahe aasta) arengutasemega ja eesti keelest erineva koduse keelega lapsele,
 - diferentseerimine ehk tegevuste jõukohastamine,
 - koolikohustuse täitmise edasilükkamine ühe aasta võrra.

6.9. Tugispetsialistid

- Tugimeeskonna moodustavad eripedagoog, logopeed, tugiteenuste koordineerija ning vajadusel ja võimalusel teised spetsialistid.
- Logopeed tegeleb laste kommunikatsioonivõime arendamisega. Logopeed toetab last, et paraneks nii lapse kõne mõistmise oskus kui ka kõneloome: jutustamisoskus, lauseloome, sõnavara, grammatilised oskused ja hääldus. Lisaks tegeleb logopeed

kirjaliku kõne eeluskuste arendamisega. Teeb koostööd teiste tugispetsialistidega, lapse õpetajate ning perega, nõustades ja juhendades neid.

- Sotsiaalpedagoog tegeleb laste sotsiaalsete oskuste arendamisega. Sotsiaalpedagoog toetab last, et paraneks tema üldine toimetulek grupis, kuulamisoskus, kokkulepete sõlmimise oskus ja toimetulek emotsioonidega. Sotsiaalpedagoog teeb koostööd teiste tugispetsialistidega, laste õpetajate ning perega, nõustades ja juhendades neid.
- Tugispetsialistid selgitavad iga õppeaasta alguses välja tuge vajavad lapsed, kaasates protsessi rühmaõpetajad ning vajadusel lapsevanemad. Hindamise tegevusi viiakse läbi nii individuaalselt kui ka rühmakeskkonnas. Hindamisperioodi lõppedes koostavad tugispetsialistid analüüsi, mille käigus selgub abi saavate laste nimekiri. Arendustegevused toimuvad nii individuaal- kui ka grupitegevustena.
- Tugiteenuste koordineerija toetab rühmameeskondi igapäevatöös: suunab ja juhib erinevate koostöövestluste läbiviimist ja dokumentide valmimise protsessi. Tugiteenuste koordineerija osaleb lastevanemate koosolekutel ja ümarlaudadel, kaasates vajadusel eelnimetatud tegevustesse ka teisi lasteaia tugispetsialiste.

7. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus

7.1. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted

- Lasteaia töötajad ning vanem teevad koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse ja läbiviimisse kaasatakse võimalusel vanemaid. Vanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alushariduse alusväärtustest.
- Õpetaja ning vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse.
- Õpetaja koostöös tugiteenuste koordineerijaga loob vanemale võimalused saada tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes.

7.2. Vanematega tehtava koostöö korraldus

- Vähemalt korra aastas koostab õpetaja lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte. Lapse arengu toetamiseks viiakse vanemaga läbi lapse arenguveestlus.
- Lasteaias toimuvad lastevanemate koosolekud ja infotunnid, kus toimub:
 - rühma õppekava, kodukorra tutvustamine, arutelu

- vanemate ootuste ja abi võimaluste väljaselgitamine
- logopeedi, muusika- ja liikumisõpetaja töö tutvustamine
- kokkuvõtte koolivalmiduse kujunemisest
- ühisürituste arutelu
- Lasteaias toimuvad ühisüritused vastavalt rühma kinnitatud ürituste plaanile, kus toimub:
 - kuu nädalateemade tutvustus
 - vanemate kaasabi materjalide muretsemisel ja õppekäikude korraldamisel, osalemisel
 - kuu ürituste tutvustamine
 - vanemate tänamine
- Lapsi arendava kirjanduse soovitamine vanematele ja vajadusel kirjanduse laenutamine.
- Info edastamine vanematele:
 - lasteaia ja rühma infostendidel
 - lasteaia kodulehel, infosüsteemis ELIIS
- Vanemate nõustamine õppe- ja kasvatusküsimustes.
- Koostöö vanematega hoolekogu tegevuse kaudu.

8. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- Lasteaia õppekava on uuenev ja arenev dokument.
- Lasteaia õppekava muudatused koostab lasteaia direktor koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega.
- Lasteaia õppekava kinnitab direktor.
- Enne lasteaia õppekava kinnitamist kuulatakse ära hoolekogu arvamus.